

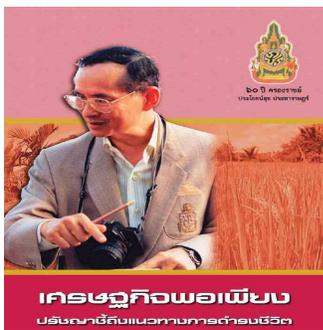
โครงการแหล่งข้อมูล “เศรษฐกิจพอเพียง”

สวัสดีค่ะ ท่านคณาจารย์และนักศึกษาที่รักทุกท่าน สำนักบรรณสารมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสให้บริการกับท่านทั้งหลายในปีการศึกษาใหม่นี้ อีกครั้งหนึ่งในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 เปิดเรียนวันจันทร์ที่ 18 สิงหาคม 2557 นี้แล้ว นับตั้งแต่ที่ท่านก้าวเข้าสู่สำนักฯนั้น เราเป็นกำลังสนับสนุนที่สำคัญหน่วยงานหนึ่ง ที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของท่านทั้งหลายในทุกรูปแบบ ทั้งนี้ทางฝ่ายบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้าได้จัดทำ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นการพัฒนารูปแบบแหล่งเรียนรู้ เพื่อค้นหาข้อมูลได้ง่าย รวดเร็ว และตรงตามความต้องการ โดยนำเสนอแหล่งข้อมูลจากทรัพยากรสารสนเทศที่มีให้บริการในสำนักบรรณสาร ดังนั้น สำนักฯจึงขอเชิญชวนให้ผู้ใช้ห้องสมุดทุกท่านได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ ที่ทางสำนักฯได้ประมวลมานำเสนอกับท่าน ดังนี้ คือ

หนังสือชุด โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ



**หนังสือชุด โครงการอัน
เนื่องมาจากพระราชดำริ**



เศรษฐกิจพอเพียง : ปรัชญาชีวิตถึงแนวทางการดำรงชีวิต

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ อะไร

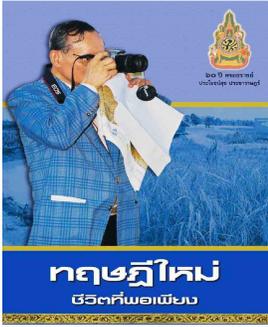
เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชีวิตถึงแนวทางการดำรงชีวิต และปฏิบัติ
ตนของประชาชนทุกระดับตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งใน
การดำรงชีวิตประจำวัน การพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนิน
ไปใน ทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวหน้า

ต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเองได้ ให้มีความ
พอเพียงกับตัวเอง (Self Sufficiency) อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของ
ตนเองให้ดีเสียก่อน คือ ตั้งตัวให้มีความพอใช้ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจให้
รวดเร็ว แต่เพียงอย่างเดียว

หลักการพึ่งตนเอง หันกลับมายึดเส้นทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) ในการดำรงชีวิตให้
สามารถพึ่งตนเองได้โดยใช้หลังการพึ่งตนเอง 5 ประการ คือ

1. ด้านจิตใจ ทำตนให้เป็นที่พึ่งของตนเอง มีจิตใจที่เข้มแข็ง มีจิตสำนึกที่ดี
2. ด้านสังคม แต่ละชุมชนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายชุมชนที่
แข็งแรงเป็นอิสระ
3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ใช้และจัดการอย่างฉลาดพร้อมทั้งการ
เพิ่มมูลค่าโดยให้ยึดหลักการของความยั่งยืนและเกิดประโยชน์สูงสุด
4. ด้านเทคโนโลยี จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่มี
ทั้งดีและไม่ดี จึงต้องแยกแยะบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้านและเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องกับ
ความต้องการของสภาพแวดล้อม ภูมิประเทศ สังคมไทย
5. ด้านเศรษฐกิจ แต่เดิมนักพัฒนามักมุ่งที่การเพิ่มรายได้ และไม่มีการมุ่งที่การลด
รายจ่าย ในเวลาเช่นนี้ จะต้องปรับทิศทางใหม่



ทฤษฎีใหม่

ปัญหาหลักของเกษตรกรในอดีตจนถึงปัจจุบันที่สำคัญประการหนึ่งคือ การขาดน้ำเพื่อเกษตรกรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตพื้นที่อาศัยน้ำฝน ซึ่งเป็นพื้นที่ของประเทศ ที่อยู่ในเขตที่มีฝนค่อนข้างน้อย และส่วนมากเป็นนาข้าวและพืชไร่ เกษตรกรยังคงทำการเพาะปลูกได้ปีละครั้งในช่วงฤดูฝนเท่านั้น และมีความเสี่ยงกับความเสียหายอันเนื่องมาจากความแปรปรวนของดิน ฟ้า อากาศ และฝนทิ้งช่วง แม้ว่าจะมีการขุดบ่อหรือสระเก็บน้ำไว้ใช้บ้างแต่ก็ไม่มีขนาดแน่นอน หรือปัจจัยอื่นๆ ที่เป็นปัญหาให้มีน้ำไม่พอใช้ รวมทั้งระบบการปลูกพืชไม่มีหลักเกณฑ์ใดๆ และส่วนใหญ่ปลูกพืชชนิดเดียว

ด้วยเหตุนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงได้พระราชทานพระราชดำริเพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบความยากลำบากดังกล่าวให้สามารถ ผ่านพ้นช่วงเวลาวิกฤต โดยเฉพาะการขาดแคลนน้ำได้โดยไม่เดือดร้อนและยากลำบากนัก

พระราชดำรินี้ ทรงเรียกว่า "ทฤษฎีใหม่" อันเป็นแนวทางหรือหลักการในการบริหารจัดการที่ดิน และน้ำเพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด

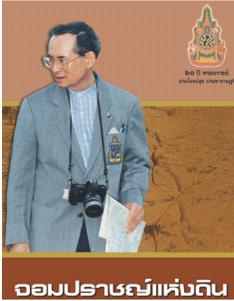
ทฤษฎีใหม่ : ทำไม่ใหม่

1. มีการบริหารและจัดแบ่งที่ดินแปลงเล็ก ออกเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน เพื่อประโยชน์สูงสุดของเกษตรกร ซึ่งไม่เคยมีใครคิดมาก่อน
2. มีการคำนวณโดยหลักวิชาการ เกี่ยวกับปริมาณน้ำที่จะกักเก็บให้พอเพียง ต่อการเพาะปลูกได้ตลอดปี
3. มีการวางแผนที่สมบูรณ์แบบ สำหรับเกษตรกรรายย่อย

ประโยชน์ของทฤษฎีใหม่

จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ นั้น พอจะสรุปถึงประโยชน์ของทฤษฎีใหม่ได้ ดังนี้

1. ให้ประชาชนพออยู่พอกินสมควรแก่อัตภาพในระดับที่ประหยัด ไม่อดอยาก และเลี้ยงตนเองได้ ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง
2. ในหน้าแล้งมีน้ำน้อยก็สามารถเอาน้ำที่เก็บไว้ในสระ มาปลูกพืชผักต่าง ๆ ได้ แม้แต่ข้าวก็ยังปลูกได้ โดยไม่ต้องเบียดเบียนชลประทาน
3. ในปีที่ฝนตกตามฤดูกาลโดยมีน้ำดีตลอดปี ทฤษฎีใหม่นี้ก็สามารถสร้างรายได้ให้ร่ำรวยขึ้นได้
4. ในกรณีที่เกิดอุทกภัยก็สามารถที่จะฟื้นตัว และช่วยตัวเองได้ในระดับหนึ่ง โดยทางราชการไม่ต้องช่วยเหลือมากเกินไป อันเป็นการประหยัดงบประมาณด้วย



จอมปราชญ์แห่งดิน

จอมปราชญ์แห่งดิน

ความสำคัญของทรัพยากรดิน : ดินรากฐานเกษตรกรรมไทย

ถ้าจะเปรียบดินเหมือนกับมนุษย์คนหนึ่ง มีลำตัว มีแขน มีขา มีหัว มีหัวใจ ดินก็มีส่วนประกอบสำคัญเปรียบเทียบกับมนุษย์มีแร่ธาตุเปรียบเทียบกับลำตัว มีอากาศที่เปรียบเทียบกับแขน มีน้ำเปรียบเทียบกับขา มีอินทรีย์วัตถุเปรียบเทียบกับหัว มีสิ่งมีชีวิตในดินเปรียบเทียบกับหัวใจที่จะทำให้ดินมีชีวิตเช่นเดียวกับมนุษย์

มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิต จึงต้องการอาหารต้องการอากาศ ต้องการน้ำ ไปสร้างสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิต การเจริญเติบโตและการขยายพันธุ์ เหมือนกับสิ่งมีชีวิตอื่นๆ เช่น สัตว์ และพืช สิ่ง que ทุกคนมองข้ามคือ สภาวะแวดล้อมมีผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตเหล่านี้ด้วยเช่นกัน

ตามหลักปฐพีวิทยา (Pedology) ดิน หมายถึง วัตถุธรรมชาติที่เกิดปกคลุมพื้นผิวโลก มีการจัดเรียงชั้นดิน (Soil profile) ตามธรรมชาติเกิดมาจากการสลายตัวผุพังของดินและอินทรีย์วัตถุ ถ้ามีแร่ธาตุ อาหาร อากาศ และน้ำเหมาะสม พืชจะสามารถจะเจริญเติบโต ผลิดอกออกผลได้เป็นอย่างดี

ปัญหาทรัพยากรดินในประเทศไทย

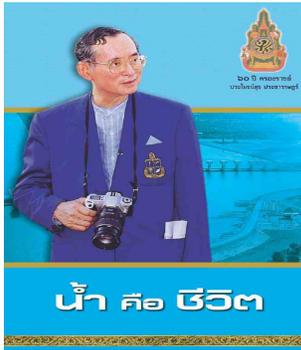
ปัญหาทางกายภาพ ได้แก่

1. ความเสื่อมโทรมของดิน : ความอุดมสมบูรณ์ของดินโดยธรรมชาติต่ำ เนื่องจากวัตถุดินกำเนิดดินมีแร่ธาตุอาหารพืชเป็นองค์ประกอบต่ำ
2. ดินมีปัญหาพิเศษไม่เหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์
3. สภาพภูมิอากาศไม่อำนวย เนื่องจากการเพาะปลูกส่วนใหญ่ในประเทศไทย ก็ยังอาศัยน้ำฝนธรรมชาติเป็นหลัก
4. การชะล้างพังทลายของดิน ทำให้ดินเสื่อมโทรมรุนแรงที่สุด และเป็นปัญหาที่สำคัญที่จะต้องแก้ไข เพื่อรักษาคุณภาพของดินให้เหมาะสม

แนวพระราชดำริสู่การพัฒนา : สร้างดินให้มีชีวิต

การจัดการและพัฒนาที่ดินของประเทศ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงให้ความสำคัญกับดิน ด้วยทรงเห็นว่าดินเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญเช่นเดียวกับน้ำ ทรงริเริ่มโครงการจัดและพัฒนาที่ดินเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๑ เพื่อพลิกฟื้นดินที่แห้งแล้งขาดความอุดมสมบูรณ์ให้สามารถผลิตพืชพันธุ์ ธัญญาหารได้ ทรงแนะนำให้มีการใช้วิธีการทดลองต่างๆ เพื่ออนุรักษ์บำรุงรักษาดินซึ่งส่วนใหญ่เป็นวิธีการตามธรรมชาติที่เป็นหนทางสร้างความสมดุลของสภาพแวดล้อมให้เกิดขึ้น ดังนั้นพระราชดำริที่เกี่ยวกับวิธีการแก้ไขปัญหาเรื่องดิน จึงเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะที่สอดคล้องกับพื้นที่นั้นๆ โดยนำความรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมาใช้ให้เกิดผลชัดเจน

พระราชดำริเกี่ยวกับการจัดการดินหรือ การพัฒนาดินเป็นพระราชดำริที่ตั้งอยู่บนหลักวิชาการทางปฐพีศาสตร์โดยแท้ถึงแม้จะมีได้ทรงเป็นนักปฐพี (soil scientist หรือ pedologist) ยกตัวอย่างเช่น พระราชทานคำจำกัดความที่อ่านแล้วเข้าใจง่ายว่าดินที่เหมาะสมสำหรับการเกษตรกรรมต้องมีคุณสมบัติต่างๆ คือ แร่ธาตุ ที่เรียกว่า ปุ๋ย



น้ำ คือ ชีวิต

น้ำแล้ง น้ำท่วม น้ำเสีย...ห่วงโซ่ปัญหาที่ส่งผลแก่ทุกชีวิต
ในแต่ละปีประเทศไทยมีฝนตกเฉลี่ย ๗๒๓,๒๕๘ ล้านลูกบาศก์เมตร
เป็นปริมาณน้ำท่า ๒๑๒,๕๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร โดยเหล่านี้จะไหล
ลงสู่ห้วย หนอง คลอง บึง แม่น้ำ ลำธาร ในลุ่มน้ำต่างๆ สำหรับ
ใช้เพื่อการอุปโภคบริโภค การทำการเกษตร ตลอดจนใช้ในธุรกิจ

อุตสาหกรรม ซึ่งเมื่อถึงช่วงฤดูแล้งของแต่ละปี น้ำในลำห้วย หนอง คลอง บึง ต่างๆ จะแห้ง หรือ
หากปีใดฝนตกน้อยไม่ตกต้องตามฤดูกาล ทั้งช่วงยาวนานประกอบกับไม่มีแหล่งกักเก็บน้ำ ทำให้เกิด
ปัญหาขาดแคลนน้ำ ความแห้งแล้งความร้อน จึงเกิดขึ้นตามมาเป็นภาวะที่เรียกว่า แล้งซ้ำซาก

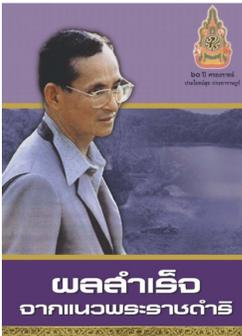
ขณะเดียวกันในช่วงฤดูมรสุมฝนที่ตกในพื้นที่ลุ่มน้ำมีปริมาณมากและตกติดต่อกันเป็น
เวลานาน จนเกิดน้ำไหลบ่ามาตามผิวดินลงสู่ร่องน้ำ หากลำน้ำได้ตื้นเขิน แคบ รองรับปริมาณน้ำ
มากๆ ไม่ได้ ก็จะเอ่อล้นตลิ่งท่วมพื้นที่ไร่นาและบ้านเรือนเสียหาย หรือบางสภาพพื้นที่ที่เกิดความผัน
แปรของธรรมชาติ เช่น ฝนตกหนักติดต่อกัน ๓ วัน ที่จังหวัดอุดรดิตถ์ ทำให้ปริมาณน้ำฝนสูงถึง
๓๕๐ มิลลิเมตร คิดเป็นร้อยละ ๓๐ ของปริมาณ น้ำฝนต่อปีทำให้เกิดปรากฏการณ์น้ำไหลหลากท่วม
อำเภอลับแลกลายเป็น เมืองบาดาล สร้างความเดือดร้อนสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก

จากสภาพน้ำท่วมขังเป็นเวลานานไม่สามารถระบายน้ำออกได้ ก่อให้เกิดปัญหาตามมา
คือ น้ำเน่า ประกอบกับน้ำใช้ จากบ้านเรือนและโรงงานอุตสาหกรรมที่ไม่มีการบำบัดก่อนปล่อยลงสู่
แหล่งน้ำเป็นเหตุทำให้น้ำเน่าเสียส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและสุขภาพอนามัยของผู้คนที่อยู่ในบริเวณ
ใกล้เคียงทั้งความสกปรกกลิ่นเหม็นหรืออาจมีสารเคมีที่เป็นพิษเจือปนอยู่ด้วย

ห่วงโซ่ปัญหาเหล่านี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักและทรงพระกรุณา
พระราชทานความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ อย่างครบวงจร

(พระราชดำรัสเมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๒๙)

“หลักสำคัญว่าต้องมีน้ำบริโภคน้ำใช้เพื่อการเพาะปลูก เพราะว่าชีวิตอยู่ที่นั่นถ้ามีน้ำคนอยู่ได้
ถ้าไม่มีน้ำคนอยู่ไม่ได้ ไม่มีไฟฟ้าคนอยู่ได้ แต่ถ้ามีไฟฟ้า ไม่มีน้ำคนอยู่ไม่ได้ ”



ผลสำเร็จจากแนวพระราชดำริ

หนังสือเผยแพร่ตัวอย่างความสำเร็จของชุมชนที่ได้นำเอาแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน เพื่อเฉลิมพระเกียรติในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี โดยคัดเลือกผลงานการขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน 2 ด้านคือ

1. ด้านการบริหารจัดการโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
2. ด้านการบริหารจัดการพื้นที่ป่าตามแนวพระราชดำริ

การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูกหรือการชลประทาน นับว่าเป็นงานที่มีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างสำหรับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ในการช่วยให้เกษตรกรทำการเพาะปลูกได้อย่างสมบูรณ์ตลอดปี ในปัจจุบันพื้นที่การเพาะปลูกนอกเขตชลประทาน ซึ่งต้องอาศัยเพียงน้ำฝนและน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติเป็นหลัก ทำให้พืชได้รับน้ำไม่สม่ำเสมอตามที่พืชต้องการ อีกทั้งความผันแปรเนื่องจากฝนตกไม่พอดีกับความต้องการ เป็นผลให้ผลผลิตที่ได้รับไม่ดีเท่าที่ควร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงให้ความสนพระราชหฤทัยเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำมาก

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ แบ่งออกได้เป็น ๕ ประเภทดังต่อไปนี้

1. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูก และอุปโภคบริโภคได้แก่ อ่างเก็บน้ำและฝายทดน้ำ
2. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการรักษาดินน้ำลำธาร
3. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ
4. โครงการระบายน้ำออกจากพื้นที่ลุ่ม
5. โครงการบรรเทาอุทกภัย

ทฤษฎีการพัฒนาพื้นที่ป่าไม้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

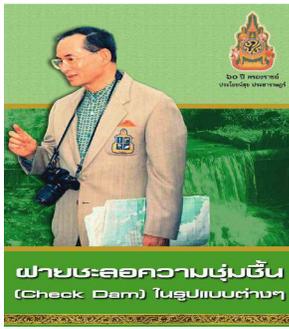
ป่าไม้ของประเทศไทยถูกทำลายลงอย่างรวดเร็วตามแรงหนุนเนื่องของประชากรที่เพิ่มขึ้นผนวกกับพลังผลักดันทางเศรษฐกิจระบบทุนนิยมเสรีที่มุ่งค้าขาย โดยใช้ป่าเป็นตัวสำคัญเชิงพาณิชย์ การเช่นนี้ก่อให้เกิดภาวะแห้งแล้งเนื่องจากต้นน้ำลำธารถูกทำลาย ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล เมื่อยามน้ำหลากก็เกิดน้ำท่วมฉับพลันและมีการพังทลายของดินอย่างรุนแรง จนเป็นปัญหาต่อการประกอบอาชีพทางการเกษตร กลายเป็นทุกข์ร้อนของแผ่นดิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงห่วงใยในปัญหาปริมาณป่าไม้ลงเป็นอย่างมาก จึงทรงพยายามค้นหาวิธีนานาประการที่จะเพิ่มปริมาณของป่าไม้ในประเทศไทยให้เพิ่มมากขึ้นอย่างมั่นคงและถาวร โดยมีวิธีการที่เรียบง่ายและประหยัดในการดำเนินงาน ตลอดจนเป็นการส่งเสริมระบบวงจรป่าไม้ในลักษณะอันเป็นธรรมชาติดั้งเดิม

ในการปลูกป่า 3 อย่างนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชดำริบายถึงประโยชน์ในการปลูกป่าตามพระราชดำริว่า

การปลูกป่าถ้าจะให้ราษฎรมีประโยชน์ให้เขาอยู่ได้ ให้ใช้วิธีปลูกไม้ 3 อย่าง แต่มีประโยชน์ 4 อย่าง คือ ไม้ใช้สอย ไม้กินได้ ไม้เศรษฐกิจ โดยรองรับการชลประทาน ปลูกรับซับน้ำ และปลูกอุ้ดช่วงไหล่ตามร่องห้วย โดยรับน้ำฝนอย่างเดียว ประโยชน์อย่างที่ 4 ได้ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

ข้อมูลเพิ่มเติม เว็บไซต์ มูลนิธิชัยพัฒนา (ทฤษฎีการพัฒนาพื้นที่ป่า) <http://www.chaipat.or.th>



ฝ่ายชะลอความชุ่มชื้น (Check Dam) ในรูปแบบต่าง ๆ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ป่าไม้เป็นอย่างดี ทรงเสนออุปกรณ์อันเป็นเครื่องมือที่จะใช้ ประโยชน์ในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ที่ได้ผลดียิ่ง กล่าวคือ ปัญหาที่สำคัญที่เป็นตัวแปรสำคัญของความอยู่รอดของป่าไม้ นั้น “น้ำ” คือสิ่งที่ขาดไม่ได้โดยแท้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแนะนำให้ใช้ฝายกั้นน้ำหรือเรียกว่า “Check Dam” หรืออาจเรียกขานกันว่า “ฝ่ายชะลอความชุ่มชื้น” ก็ได้เช่นกัน

Check Dam คือสิ่งก่อสร้างขวางกั้นทางเดินของลำน้ำ ซึ่งปกติมักจะกั้นห้วยลำธารขนาดเล็กในบริเวณที่เป็นต้นน้ำหรือพื้นที่ที่มีความลาดชัน สูงทำให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ และหากช่วงที่น้ำไหลแรงก็สามารถชะลอการไหลของน้ำให้ช้าลงและกักเก็บตะกอนไม่ให้ไหลเทลงไปในบริเวณลุ่มน้ำตอนล่าง นับเป็นวิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำได้ดีมากวิธีการหนึ่ง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชทานคำอธิบายว่า การปลูกป่าทดแทนป่าไม้ที่ถูกทำลายนั้น “...จะต้องสร้างฝายเล็กเพื่อหนูนน้ำส่งไปตามเหมืองไปใช้ในพื้นที่เพาะปลูกทั้งสองด้าน ซึ่งจะให้น้ำค่อยๆ แผลขยายออกไปทำความชุ่มชื้นในบริเวณนั้นด้วย...”

ประโยชน์จาก Check Dam อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

1. ช่วยลดความรุนแรงของการเกิดไฟป่า เนื่องจากการกระจายความชุ่มชื้นมากขึ้น สร้างระบบการควบคุมไฟป่า ด้วยแนวป้องกันไฟป่าเปียก (Wet Fire Break)
2. ช่วยลดการพังทลายของดินและลดความรุนแรงของกระแสน้ำในลำห้วย ทำให้ระยะเวลาการไหลของน้ำ เพิ่มมากขึ้น ความชุ่มชื้นมีเพิ่มขึ้น และแผ่ขยายกระจายความชุ่มชื้นออกไปเป็นวงกว้างในพื้นที่ทั้งสองฝั่งของลำห้วย
3. ช่วยกักเก็บตะกอนที่ไหลลงมากับน้ำในลำห้วยได้ดี เป็นการช่วยยืดอายุแหล่งน้ำตอนล่างให้ดินเขินช้าลง คุณภาพของน้ำมีตะกอนปะปนน้อยลง
4. ช่วยเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพให้แก่พื้นที่
5. ทำให้เกิดเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ และใช้เป็นแหล่งน้ำเพื่อการบริโภคของมนุษย์ และสัตว์ต่างๆ ตลอดจนนำไปใช้ในการเกษตรได้อีกด้วย Check Dam จึงเป็นแนวพระราชดำริที่เป็นทฤษฎีการพัฒนาป่าไม้ที่ยังประโยชน์สุขแก่มนุษยชาติทั้งมวล

ในส่วนของฉบับนี้ เนื้อหาสาระของข้อมูลที่ได้นำมาเสนอตลอดทั้งฉบับคงเป็นที่น่าสนใจได้เป็นอย่างดี และในฉบับต่อไปจะนำเสนอเรื่องราว หนังสือชุด โครงการพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง อีกค่ะ สวัสดีพบกันใหม่ในฉบับต่อไปค่ะ